

Harmincéves a Dialog*

A ma „dotkom”-nak nevezett szolgáltatók előfutára 30 éve, 1972-ban jelent meg, a világ első hálózati információ-visszakereső rendszereként. Igaz, akkor még csak korlátozott használói kör vehette igénybe. A *Dialog Corporation* ma több mint 12 terabájtnyi tartalmat szolgáltat a leghitelesebb kiadóktól. Ez az aggregátorszerep megkíméli az ügyfeleket attól, hogy az érdeklődési körükbe tartozó adatbázisokkal egyenként kössenek szerződést, illetve a fontos, de csak ritkán keresett témakörök adatbázisait nem kell előfizetniük. Gyakori ugyanis, hogy a megrendelő – példának okáért biotechnológiai vállalkozás – nemcsak tevékenységi körével szorosan kapcsolható biotechnológiai K+F adatbázisokban keres, hanem érdeklődik a biotechnológiai piac más szereplőinek adatai (termékek, szabadalmak, piaci potenciál, vezetők adatai, a labormunkához beszerzendő gépek, berendezések, nyersanyagok piaca, szállítói stb.) iránt is. Joggal lehet kíváncsi megrendelőinek hitelképességére, illetve tágabb környezete történéseire. Így a biotechnológiai vállalkozás – és nem csak ilyen vállalkozás – céginformációs, marketing-, pénzügyi, szabadalmi, egészségügyi és menedzsment-adatbázisok használatára egyaránt igényt tarthat. Ezt az elvárást szolgálja többek között a Dialog Corporation.

Magyar használók számára fontos tudni, hogy a kínált adatbázisok előállítói a nyugati világ szempontjai szerint válogatva kínálják adataikat, ezért pl. kisebb magyar cégek adatainak keresésére, döntően magyar vagy közép-kelet-európai vonatkozású eseményekre más szolgáltatók kínálatát érdemes figyelembe venni.

A világ legnagyobb adatvagyonával a CIA rendelkezik, utána a Microsoft következik. A sorban harmadik a Thomson Company részeként működő Dialog Corporation, azzal a megjegyzéssel, hogy adatbázisaihoz az első kettővel ellentétben elvileg bárki hozzáférhet, és ezeket döntően nem maga állítja elő, hanem Dialog, DataStar és Profound platformjain keresztül közvetíti.

A cég szolgáltatásai évtizedekig szinte kizárólag az információs szakemberek – profilszerkesztők, könyvtárosok – hatáskörébe tartoztak. Ma a felhasználók a vállalkozások különféle szintjein és osztályain használják parancsnyelven való keresés lehetősége mellett a weben megszokott keresési felületen. A Dialog szolgáltatáskínálatát több mint 20 000 vállalat veszi igénybe 103 országból. A *Fortune* 500-as és a *Times* 100-as listájáról a cégek nagy része a Dialog ügyfele. E szolgáltatások világszerte elérhetőek a hálózaton, az interneten és a cégek intranet hálózatán keresztül, illetve CD-ROM-on is (1. ábra).

DIALOG-TÖRTÉNET

1964: *Roger K. Summit* kidolgozza a számítógépes információkereső rendszer alapjait a Lockheed cégnél.

1972: Summit elindítja azt az információszolgáltató rendszert, amely a Dialog, az első kereskedelmi online szolgáltatás nevet viseli.

1981: A Lockheed Corporation információs részlege átalakul Dialog Information Services részvénytársasággá. A DataStar információszolgáltatás megjelenik Európában.

1993: A Dialog piacra dobja a Quantumot.

1995: A Profound megjelenik az európai piacon.

1997: A DialogWeb és a DialogSelect piacra dobása.

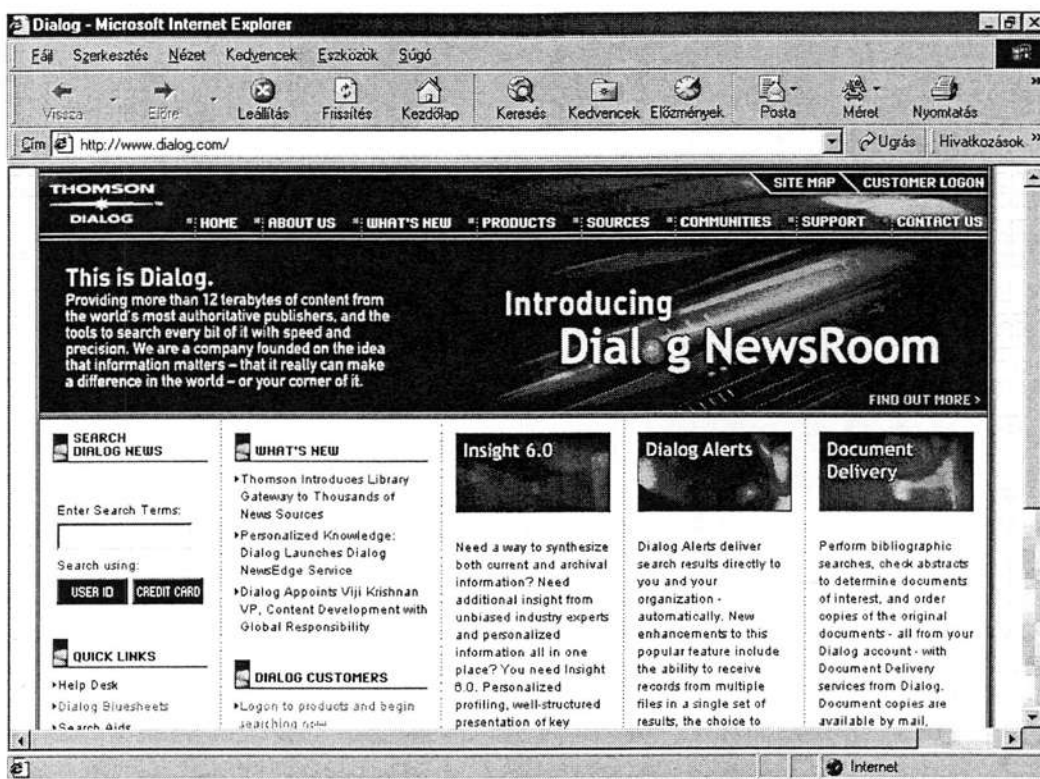
1999: A Dialog piacra viszi az Intranet Toolkitet.

2000: A Dialog Corporation beolvad a Thomson Companyba.

Adattartalom és keresés

- A Dialog 900 különböző adatbázisa átfogja a világ szellemi tulajdonának jelentős hányadát, a tudományt és technikát, az üzleti életet és híreket.

* Lásd az ugyanezzel a címmel megjelent hírünket is (*TMT*, 2002. 10–11. sz. p. 455.). – A szerk.

1. ábra A Dialog nyitóoldala (www.dialog.com*)

- Szellemi tulajdon: az Egyesült Államok és sok más ország szerzőjog-adatai, 14 ország márkajelzései, szabadalmi adatok több mint 60 országból.
- Tudomány és technika: kutatási beszámolók és publikációk több mint 150 000 folyóiratból. Kivonatok 1,2 millió értekezésből és több mint 2 millió konferencia anyagából. Kibocsátási folyamatban lévő gyógyszerészeti készítmények adatai.
- Üzlet és hírek: több mint 6000 üzleti, ipari és hírügynökségi közlemény. Majdnem 60 millió világcég címjegyzéke. Ipari információ több mint 11 millió beruházási jelentésből és 1,5 millió oldal piackutatási anyagból.

A Dialog által kínált NewsRoom adatbázis (<http://library.dialog.com/bluesheets/html/bi0990.html>) egymaga kb. 7000 periodikumot kínál – döntően teljes szöveggel, ami bizonyos körben felveti a papír alapú folyóiratok megrendelésének kérdését.

A Dialog több mint havi 700 000 keresést mendedszel, és 17 millió fölötti dokumentumoldalt forgalmaz. Az átlagos válaszidő azonban kevesebb mint 10 másodperc. A Dialog az úgynevezett „mély háló” része, amit 500-szor nagyobbak becsülnek

annál a tartalomnál, amennyit a világháló keresőprogramjaival el lehet érni.

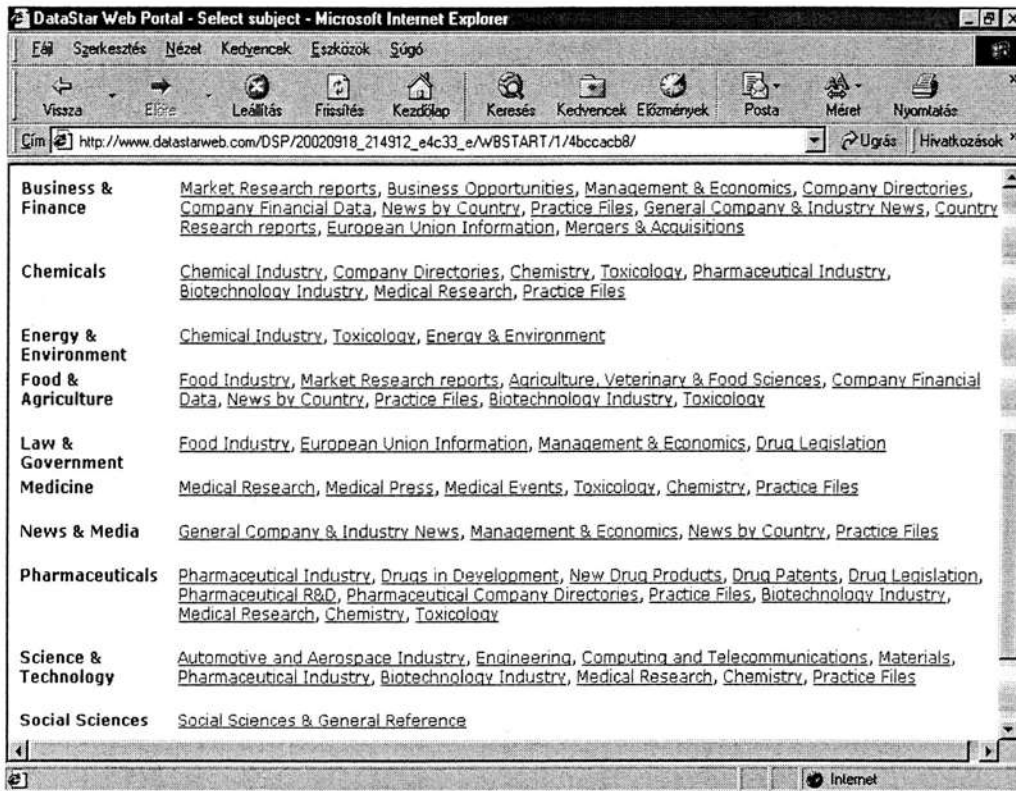
A Dialog terméklistája három ismert platformot kínál: a Dialog[®]-ot, a DataStar[™]-et és a Profound[®]-ot.

Dialog

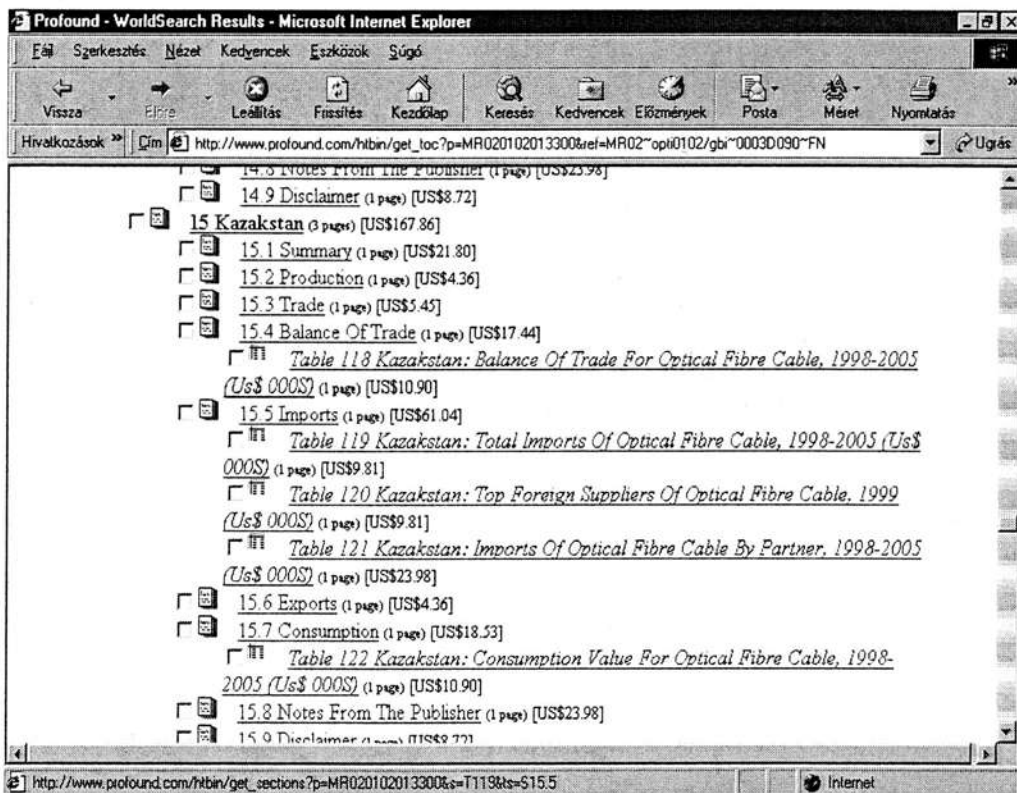
A Dialog 600 adatbázisa több mint 20 szakterületet fed le. Ezekben belül az adatbázisok több ezer – akár millió – rekordot, kivonatot, beszámolót, publikációt, cikkeket, tanulmányt, és sok más forrást tartalmaznak.

- *Dialog1* – Kezdő felhasználók számára készült, kérdésvezérelt formátumának kezelése könnyen megtanulható.
- *DialogSelectSM*. Használata szintén egyszerű. Több mint 300, az adott területen leghitelesebbnek tartott adatbázishoz enged hozzáférést.

* A szolgáltatásról és az adatbázis-kínálatról (Dialog Bluesheets, DataStar Datasheets) szóló részletes információ innen tölthető le, illetve innen indítható az adatbázisokban való keresés (Customer logon).

2. ábra A DataStar témakínálata

3. ábra Kazahsztán optikaikábel-importjának előrejelzése 2005-ig (a Profoundban végzett keresés eredménye)

- *DialogWeb*[®]. A haladó felhasználók számára nyújt hozzáférést a Dialog teljes tartalmához. Klasszikus parancsvezérelt webkeresőből és irányított keresésből áll. Könnyen hozható létre, és módosítható benne a témafigyelés. A találatok HTML és szövegformátumban egyaránt megkaphatók, a rekordok online, e-mailen, faxon vagy postán is kérhetők.
- *DialogClassic*. Parancsvezérelt módon használható, így a tapasztalt információs szakemberek kedvelt terméke. Kínálata megegyezik más verziók tartalmával. Az összes Dialog-parancsot tartalmazza, úgymint rendezés, feltérképezés, csoportosítás stb., és a hagyományos parancselrendezést használja.

DataStar

A Dialog és a DataStar platformjainak adattartalma között jelentős átfedés található. Az utóbbi szempontjai azonban inkább a vegyipar, gyógyszeripar, orvostudomány képviselői számára érdekesek. A gyógyszerészeti, orvosi-biológiai, kémiai és egészségügyi témakört üzleti és pénzügyi hírek lefedésével kombinálja (2. ábra).

Profound

E platform lehetővé teszi a piacfigyelés adatainak egyéni igények szerint lekérdezését. Az egyes

piackutatások oldalanként, táblázatonként is letölthetők, ami költségkímélő megoldás. A kutatási jelentésekben 700 ipari területet ölelnek fel. A keresés tovább finomítható Boole-féle kereső opciókkal vagy felhasználóbarát lehetőségekkel, úgymint piaci részesedések, fúziók, felvásárlások és piacra kerülő termékek (3. ábra).

A Profound tartalmában való tájékozódást a következő profilok segítik:

- *ResearchLine* – piackutatások a világ vezető kiadóitól;
- *NewsLine* – újságok, magazinok és kereskedelmi lapok az egész világról;
- *BrokerLine* – elemzők beszámolóit több száz pénzintézetből;
- *CompanyLine* – globális gazdasági elemzések és előrejelzések;
- Pénzügyi beszámolók köz- és magáncégekről.

A Profound leginkább a felső vezetők szája íze szerint kínál testreszabott, részletekbe menő információt. A piackutatásoknak akár egyes oldalai, táblázatai is letölthetők.

A Dialog Corporation feltörekvő piacnak tartja Magyarországot, és termékeit a magyar vállalkozások, illetve a felsőoktatási szektor számára kínálja.

Mikulás Gábor
(GM Consulting)

A könyvtártudomány, információtudomány határterületei

A *Könyvtárosok kézikönyve* negyedik kötete recenzensének egyszerre könnyű is és nehéz is a feladata. Könnyű azért, mert a szerkesztők – jó szokásukat e kötetben is megtartva – tudós igényességgel megírt előszavukban pontosan közlik, hogy mi volt a céljuk a kötet tartalmával és annak tagolásával. Tehát a feladat könnyűnek tűnik első nekifutásra: a recenzensnek meg kell vizsgálnia, hogy ezt mennyire sikerült elérniük.

A tapasztalat szerint minden könnyű dolgot meg is lehet nehezíteni, s természetesen a nehézségek elő is állnak. Gyökerük evidens, a *könyvtártudomány, információtudomány határterületeiről* szóló kötet ismertetője vagy vállalja az „illetékes elvtárs” attitűdjét, akihez az olvasásszociológia, az állományvédelem, az integrált rendszerek és a teljes

körű minőségbiztosítás is egyaránt „hozzá tartozik”, s így természetes, hogy mindenről megalapozott, tudós véleménye van, vagy bevallja, hogy bizony a határterületek némelyikének ismeretanyaga igencsak távol áll tőle, s ez esetben vállalnia kell annak ódiumát, hogy miért ismertet olyasmit, amihez nem ért. Az így előállt nehézségeken túljutást a recenzens egyelőre saját maga áltatásával igyekszik megoldani: közel negyven, a könyvtárosi pályán eltöltött éve akarva-akaratlanul kapcsolatba hozta a kötet érintett határterületeinek mindegyikével.

A kötet szerkesztőinek szerkezeti koncepciója az információtudomány/könyvtártudomány határterületeinek bemutatását, sőt termékeny kapcsolataik hangsúlyozását illetően az volt, hogy a határterületek tudomány-, illetve ismeretterületeit három